

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף סז

למדנו בדף הקודם:

שתי חצרות זו לפניו מזו שעירבו ביניהם: אם שכח אחד מבני החצר הפנימית לערב, אינו יכול לבטל את רשותו ולהתיר לשאר בני החצר את הטלטול. אינו יכול לבטל לבני הפנימית - מכיון שעירובם לא נמצא אצלם אלא בחצר החיצונה. ואינו יכול לבטל לבני החיצונה - מכיון שאין מבטלין רשות מחצר לחצר.

רבא מבאר לרב הונא בריה דרב יהושע שכל זה אליבא דרבנן הסוברים שצריך לבטל את רשותו לכל אחד ואחד מבני העירוב, והרי א"א לבטל רשות מחצר לחצר. אבל אליבא דרבי אליעזר הסובר שאין צריך לבטל רשות לכל אחד, יכול בן הפנימית לבטל רשותו לבני הפנימית וגם החיצונה תהא מותרת לטלטל.

רב חסדא ורב ששת: רב ששת היה 'סיני' – בקיא ביותר, ורב חסדא היה 'עוקר הרים' – חריף מפולפל ועמקן. דבר זה יצר כעין 'מאזן אימה' במפגשים ביניהם, כאשר כל אחד חושש מקושיותיו של חברו.

שני בתים משני צידי רה"ר: שני בתים העומדים זה מול זה משני צידי רה"ר, אסורים כמובן להוציא ולהכניס מביתם לרה"ר בשבת. מה הדין במקרה שבאמצע שבת הגיעו גוים ובנו שתי מחיצות בין הבתים מצד לצד, כך שעכשיו שטח רה"ר שהיה בין הבתים מוקף מחיצות. אמנם עדיין הם אסורים לטלטל שם, מכיון שהרי לא עשו עירוב ביניהם. השאלה היא האם הם יכולים לבטל את רשותם זה לזה?:

אליבא דמ"ד אין ביטול רשות מחצר לחצר: אין להסתפק בדבר. שהרי הוא מצריך שני תנאים בשביל לבטל: א. שהיו יכולים לערב ביניהם בערב שבת. ב. שהם אסורים זה על זה כגון חצר לפניו מחצר. ולכן בחצר ליד חצר אין מבטלין מכיון שחסר את התנאי של אסורין זה על זה. נמצא שכאן כל-שכן שלא יועיל שהרי לא רק שאין אסורין זה על זה, אלא גם התנאי הראשון חסר מכיון שלא יכלו לערב ביניהם מער"ש.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אליבא דמ"ד מבטלין יש להסתפק: האם עדיין צריך את התנאי של יכולים לערב מער"ש, ולפ"ז כאן אינם יכולים לבטל. או שלא צריך שום תנאי, ואפילו במקרה שאין יכולים לערב וגם אין אוסרין מבטלין?

מת נכרי בשבת: שני ישראלים המתגוררים עם גוי בחצר שלא שכרו את רשותו ולא עירבו איתו מער"ש, ובשבת מת הנכרי. השאלה היא האם יכולים עכשיו לבטל את רשותם זה לזה?:

אליבא דמ"ד שוכרין: הסובר שכשהגוי לא היה בער"ש והגיע בשבת שוכרין את רשותו ואח"כ מבטלין זה לזה (הובא לעיל סה') - אין ספק שכאן יכולים לבטל.

אליבא דמ"ד אין שוכרין: יש להסתפק האם דווקא שני דברים א"א לעשות, כלומר גם לשכור וגם לבטל. אבל כאן שמספיק רק לבטל מבטלין בשבת, או שגם לבטל אין מבטלין?

אמר רב יהודה אמר שמואל: נכרי שגר עם ישראלים במבוי, ויש לו בדירתו מלבד הפתח הפתוח למבוי פתח נוסף הפתוח לבקעה, אפילו אם הפתח הנוסף הוא רק בגודל של ד' על ד' טפחים, ואפילו אם הוא משתמש כל היום בפתח הפתוח למבוי, אין הנכרי אוסר את בני המבוי, לפי שנחו לו יותר בפתח הפתוח לבקעה משום שיש שם אויר יותר ממבוי, ואין הוא נחשב כדר במבוי אלא בבקעה.

לדעת רב נחמן בר אמי - דין זה הוא גם כאשר הפתח הנוסף פתוח לקרפף (= מקום סגור המוקף מחיצות). ולדעת רבה ורב יוסף - אם הוא פתוח לקרפף שיש בו בית סאתיים הרי הנכרי אוסר על בני המבוי, משום שאין שם אויר מרובה ועדיין הוא נחשב כדר במבוי, אבל אם יש בקרפף יותר מבית סאתיים שיש בו אויר מרובה, אין הוא אוסר על בני המבוי. לעומת זאת בישראל שיש לו דירה במבוי ויש לו פתח נוסף לקרפף ושכח ולא עירב במבוי הדין הוא להיפך - אם בקרפף יש בית סאתיים הרי הוא אינו אוסר על בני המבוי, משום שנחו לו להשתמש בקרפף יותר ממבוי. ואם הקרפף הוא יותר מבית סאתיים הרי הוא אוסר על בני המבוי, משום שדינו של הקרפף הוא ככרמלית ואסור לו להוציא מביתו לשם, והוא נשאר לדור במבוי.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

יחזקאל **הקדמה לסוגיא:** קרפף הוא מקום מוקף מחיצות העומד מחוץ לעיר, ואין הוא משמש לדירה אלא לאוצר של עצים וכדומה. קרפף נחשב לרשות היחיד מן התורה, אלא שרבנן גזרו עליו שיהיה דינו ככרמלית ואסור לטלטל בתוכו יותר מד' אמות, משום שהוא אינו דומה לרשות היחיד שהרי אין הוא משמש לדירה, והוא דומה קצת לרשות הרבים מחמת גודלו.

אמר עולא אמר רבי יוחנן: קרפף הגדול יותר מבית סאתיים שלא הוקף מחיצות לשם דירה, אפילו אם הוא גדול מאוד דינו מן התורה כרה"י (= שהרי הוא מוקף מחיצות), והזורק לתוכו מרה"ר חייב חטאת.

רב הונא בר חנינא מקשה מברייתא: סלע שבתוך הים הגבוה עשרה טפחים מהים ורחב ד' טפחים, אסור לטלטל ממנו לים ולהיפך, משום שהים דינו ככרמלית והסלע דינו כרה"י. ואם גובה הסלע הוא פחות מעשרה טפחים, דינו ככרמלית ומותר לטלטל ממנו לים ולהיפך, לפי שדינו של הסלע ככרמלית כמו הים. הברייתא מוסיפה: במקרה הראשון שאמרנו - כשהסלע גבוה עשרה טפחים אסור לטלטל ממנו לים ולהיפך - זה רק כשרחבו של הסלע הוא עד בית סאתיים, אבל אם הוא גדול מבית סאתיים דינו ככרמלית כמו הים ומותר לטלטל ממנו לים, מובחן ששטח הגדול מבית סאתיים שלא הוקף לדירה דינו ככרמלית ממש ואפילו לקולא, ולא כדברי ר' יוחנן שרק לחומר דינו ככרמלית!

רבא מתרץ: כוונת הברייתא שסלע שגודלו עד בית סאתיים מותר לטלטל בתוכו משום שדינו כרה"י, אבל אם גדול יותר מבית סאתיים אסור לטלטל בתוכו משום שדינו ככרמלית.

רב אשי מתרץ: הטעם שכאן דינו ככרמלית אפילו לקולא הוא משום 'שהם אמרו והם אמרו'. ביאור: חכמים שאמרו שאסור לטלטל בקרפף יותר מבית סאתיים שלא הוקף לדירה (אפילו שמן התורה דינו כרה"י), הם עצמם אמרו שאסור לטלטל מרה"י לכרמלית. ולכן במקרה שהסלע גבוה עשרה ורחב עד בית סאתיים שדינו כרה"י ומותר

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לטלטל בכלול, אסרו חכמים לטלטל ממנו לים ולהיפך שהרי דינו כרה"י שאסור להוציא ממנה לכרמלית. אבל כשהסלע רחב יותר מבית סאתיים שאסור מדרבנן לטלטל בכלול, התירו חכמים לטלטל ממנו לים ולהיפך, לפי שאם יראו שאסור לטלטל ממנו לים יאמרו שדינו כרה"י ויבואו לטלטל בכלול, והרי באמת דינו ככרמלית שאסור לטלטל בו יותר מד' אמות.

הטעם שרבנן הקילו באיסור הוצאה מהסלע לים כדי שיתקיים האיסור לטלטל בתוכו (= והרי שניהם מדרבנן): טלטול בתוכו הוא דבר מצוי, ואם יתירו לטלטל בתוכו יותר מד' אמות יש חשש שיבואו להתיר אף ברה"ר טלטול יותר מד' אמות, לעומת זאת טלטול מהסלע לים ולהיפך הוא לא דבר מצוי, ובדבר שאינו מצוי לא גזרו חכמים.

